

6. Trh práce

Na trhu práce docházelo k částečnému ochlazení, patrně zejména v zaměstnanosti. Situace na úrovni jednotlivých odvětví či podniků se ale lišila.

Mělká recese, jež zasáhla vloni tuzemskou ekonomiku, se s mírným zpožděním částečně aktuálně promítá na trhu práce. Mezikvartální růst celkového počtu pracovníků se zastavil a v průmyslu i stavebnictví dochází k poklesu zaměstnanosti pod vlivem nákladových tlaků i slabé poptávky po produkci. Očekávání podniků v oblasti zaměstnanosti jsou převážně negativní, ovšem během letošního jara došlo k dílčímu zlepšení. Firmy i přes nejisté ekonomické výhledy poptávaly stále ve zvýšené míře levnou pracovní sílu ze zahraničí a vedle toho postupně pokračovala integrace ukrajinských uprchlíků na pracovní trh, což částečně řešilo dlouhodobější nedostatek volných pracovních sil v tuzemsku související s nepravidelnostmi ve věkové skladbě populace. Nezaměstnanost včetně její dlouhodobé složky zůstávala bez výraznějších změn na nízké úrovni. Specifická situace v jednotlivých odvětvích se projevuje v různorodém růstu mezd. Jeho nominální meziroční tempo však celkově mírně sláblo. Díky výrazné dezinflační tendenci v ekonomice se ale meziroční pokles kupní síly mezd ve všech regionech i v drtivé většině hlavních odvětví zastavil.

Celková zaměstnanost mezikvartálně stagnovala. K mírnému meziročnímu růstu přispěli opět hlavně drobní podnikatelé.

Celková zaměstnanost¹ v tuzemské ekonomice v 1. čtvrtletí 2024, obdobně jako na konci minulého roku, mezikvartálně jen stagnovala. Meziročně se sice mírně zvýšila (+0,3 %²), toto tempo však bylo nejslabší od uvolnění protipandemických restrikcí (jaro 2021). I tak fyzický počet pracovníků (5,47 mil.) lehce překonal vrchol zaměstnanosti z konjunkturálního roku 2019 (+0,5 %), z velké části díky rozvoji veřejných služeb. K meziročnímu růstu zaměstnanosti přispěli aktuálně již třetí kvartál v řadě zejména sebezaměstnaní³, jejichž počty se vyjma stavebnictví a oblasti nemovitostí zvyšovaly ve všech hlavních odvětvích – zejména v oblasti IT, finančnictví či obchodu, kde mohlo docházet i k „přelivům“ ze zaměstnaneckého postavení. I tak zůstával celkový počet drobných podnikatelů v ekonomice stále významně pod úrovní z počátku roku 2019. Stav zaměstnanců se letos oproti počátku loňského roku téměř nezměnily (+0,1 %), což souvisí s přetrvávající obtížnou situací v těžebním i zpracovatelském průmyslu a navazujícím odvětví dopravy.

Dlouhodobý růst zaměstnanosti ve veřejných službách pokračoval.

Meziroční růst celkové zaměstnanosti byl v 1. čtvrtletí tažen především veřejnými službami⁴ (+1,6 %), které postupně reagovaly na růst poptávky související zejména s dlouhodobějšími změnami ve věkové skladbě populace (v oblasti vzdělávání, zdravotní a sociální péče). S vyššími nároky na kvalifikaci pracovníků se pojil i růst zaměstnanosti v oblasti podnikových služeb (profesní, vědecké a technické činnosti) i v informačních a komunikačních činnostech (+1,4 %). Mírněji rostl počet pracovníků v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství, kde se zvyšoval hlavně počet sebezaměstnaných. Ti stáli i za vyšší zaměstnaností v odvětví zemědělství a lesnictví. V průmyslu se celkový počet pracovníků snížil o 1,3 %, meziročně klesal již čtvrtý kvartál v řadě. To souviselo s recesí celého odvětví doprovázeným zesílenými nákladovými tlaky i oslabenou poptávkou v řadě tradičních odvětví. Jestliže v průmyslu dopadal nepříznivý ekonomický vývoj primárně na zaměstnance, ve stavebnictví se naopak mírně snižovaly stavy sebezaměstnaných a počet zaměstnanců fakticky stagnoval. V sektoru služeb se vlivem pokračující digitalizace mírně snížila zaměstnanost

Recese v průmyslu i stavebnictví postupně dopadá i na zaměstnanost.

¹ Údaje o zaměstnanosti vycházejí z pojetí národních účtů. Jsou vyjádřeny ve fyzických osobách a očištěny o sezónní vlivy. Na rozdíl od údajů z podnikové statistiky či z výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) zahrnují např. i odhad vlivu šedé ekonomiky.

² Zaměstnanost v Česku tak rostla opět pomaleji než v EU. V celé Unii se v 1. čtvrtletí počet pracovníků meziročně zvýšil o 0,9 % (nejméně za poslední tři roky). Z jednotlivých států vzrostl nejvíce na Maltě (o 5,8 %), v Rumunsku (+3,8 %) a Španělsku (+3,1 %). Počet pracovníků klesl jen v pěti vesměs menších zemích – v Estonsku (-1,3 %), Lotyšsku (-0,9 %), Polsku (-0,8 %), Finsku (-0,4 %) a také na Slovensku (-0,2 %). V Německu, shodně jako v tuzemsku, došlo k velmi mírnému růstu o 0,3 %. V rámci středoevropských ekonomik přibýlo nejvíce pracovníků v Maďarsku (+0,5 %). Počet samotných zaměstnanců se v EU zvyšoval procentuálně obdobně jako počet sebezaměstnaných.

³ Z detailnějších údajů z VŠPS plyne, že počet zaměstnavatelů (podnikatelů se zaměstnanci) se nadále mírně snížil (a pokračoval tak v nepříznivém trendu trvajícím od roku 2019). Tato početně méně významná skupina podnikatelů je v metodice národních účtů řazena do kategorie zaměstnanců.

⁴ Zahrnují odvětví Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče.

v peněžnictví a pojišťovnictví. Útlum hypotečního trhu se potom odrazil i na zaměstnanosti v oblasti nemovitostí.

Rostl počet specialistů a pracovníků ve službách a prodeji. Přibývalo zaměstnaných žen.

Výše uvedené odvětvové posuny se promítly do změny profesní skladby všech zaměstnaných. Dle údajů z VŠPS pokračoval letos v 1. čtvrtletí dlouhodobý růst počtu specialistů (meziročně +100 tis.), přibýlo i pracovníků ve službách a prodeji (o 50 tis.), mírněji i řemeslníků a opravářů či technických a odborných pracovníků. Stejně jako v předchozích letech ubývalo hlavně úřednických pozic (-58 tis.), což může souviset s postupující digitalizací ve finančnictví, obchodu i ve veřejné správě. Měnily se i další strukturální charakteristiky – z rozvoje služeb profitovaly ve větší míře ženy. Jejich míra zaměstnanosti (ve věku 15 až 64 let) meziročně vzrostla o 1,3 p. b. (na 68,8 %), u mužů se naopak snížila o 0,3 p. b. (na 80,9 %). I tak stále patřila zaměstnanost mužů v ČR spolu s Nizozemskem (85,9 %) a Maltou (85,5 %) v rámci zemí EU k nejvyšším⁵. Naopak míra zaměstnanosti žen v ČR se dlouhodobě řadí v rámci Unie k průměrným⁶.

Počet cizinců v zaměstnaneckém postavení vystoupal na 818 tis. Na jeho meziročním přírůstku se z více než poloviny podíleli Ukrajinci.

Dlouhodobě omezený rezervoár volných pracovních sil v Česku i sílící tlak firem na optimalizaci výrobních nákladů nadále stimulovaly rostoucí poptávku tuzemských zaměstnavatelů po pracovnících ze zahraničí. Snadnějšímu zaměstnávání cizinců pomáhají legislativní změny snižující administrativní náročnost v této oblasti. To se týká nejen ukrajinských uprchlíků⁷ i cizinců z dalších hospodářsky méně vyspělých zemí mimo EU⁸. Dlouhodobý růst přílivu zahraničních pracovníků do Česka tak pokračoval i v roce 2024. Na konci března bylo na MPSV registrováno 818 tis. cizinců v zaměstnaneckém postavení (meziročně o 39 tis. více), cizích státních příslušníků s živnostenským oprávněním v Česku⁹ evidovalo MPO 119 tis. (+7 tis.). K meziročně vyššímu počtu cizinců v roli zaměstnanců přispěli nejvíce občané Ukrajiny (+22 tis., z toho 14 tis. ženy) a Slovenska (+4 tis.) – ti zde také dlouhodobě tvoří nejpočetnější zaměstnanecké skupiny (aktuálně 284 tis. a 214 tis. osob). O více než 1 tis. se zvýšil i počet občanů Filipín, Indie, Turecka, Vietnamu a Ruska. Významnější pokles naopak postihl občany Maďarska (-1,2 tis., -5,2 %), mírnější, ale dlouhodobější odliv pak nastal u Bulharů a Rumunů. Více než 30 % všech zaměstnaných cizinců registrovaly úřady práce v Praze a 17 % poté ve středních Čechách.

Zrychlil příliv pracovníků z některých asijských států.

Celkový počet odpracovaných hodin v ekonomice, jenž se loni poprvé vrátil na úroveň z roku 2019, se letos v 1. čtvrtletí meziročně snížil o 0,6 % (klesl poprvé po 1. čtvrtletí 2021). Zaměstnanost ve fyzických osobách rostla rychleji než odpracovaná doba i po většinu loňského roku. Mohla se zde projevit nižší potřeba přesčasové práce, rozšiřování zkrácených pracovních úvazků (související s rostoucí zaměstnaností žen podpořenou uprchlickou vlnou i nově zavedeným daňovým zvýhodněním zkrácených úvazků)¹⁰ či pokles počtu osob pracujících na dohody¹¹ (vlivem legislativních změn snižujících pro zaměstnance finanční výhodnost těchto forem práce a naopak zvyšujících administrativní náročnost pro firmy). K nejvyššímu poklesu odpracovaných hodin došlo letos v peněžnictví a pojišťovnictví, v ostatních službách¹² a také v primárním sektoru.

Počet odpracovaných hodin v ekonomice se poprvé po třech letech mírně snížil.

⁵ Nejaktuálnější data v evropském srovnání jsou k dispozici ke 4. čtvrtletí 2023.

⁶ Ve 4. čtvrtletí 2023 měly ženy vyšší míru zaměstnanosti než v Česku hned v 15 zemích EU, z toho v sedmi státech, jež vstoupily do Unie až po roce 2000 (např. v Estonsku, Maďarsku či Slovinsku).

⁷ Více než tři čtvrtiny všech občanů Ukrajiny působících v ČR v zaměstnaneckém postavení nepotřebovalo povolení k zaměstnání.

⁸ Od 1. července 2024 nebudou potřebovat v Česku pracovní povolení ani zaměstnanecké karty cizinci z některých ekonomicky vyspělých zemí mimo EU (USA, Velká Británie, Kanada, Austrálie, Nový Zéland, Japonsko, Jižní Korea, Izrael a Singapur).

⁹ Mezi nimi se ve srovnání s cizinci v zaměstnaneckém postavení častěji vyskytují lidé v Česku dlouhodobě usazení (např. Vietnamci).

¹⁰ Dle údajů z VŠPS za 4. čtvrtletí 2023 pracovalo v ČR mezi ženami ve věku 15 a více let na zkrácené úvazky rekordních 13,7 %. To je meziročně o 1,7 p. b. více (spolu se Slovenskem jde o nejvýraznější nárůst v rámci EU). Zastoupení těchto úvazků v ČR je ovšem stále v evropském kontextu nízké. V EU dosahovalo (29,6 %), z toho v eurozóně (34,4 %).

¹¹ Dle experimentální statistiky ČSÚ klesl v 1. čtvrtletí 2024 počet osob pracujících na dohodu o provedení práce meziročně o 8 %, osob pracujících na dohodu o pracovní činnosti pak o 4 %. Podobně klesl i počet jimi odpracovaných hodin. Osoby pracující na dohody u více zaměstnavatelů současně jsou zahrnuty vícenásobně (tj. samostatně u každého zaměstnavatele).

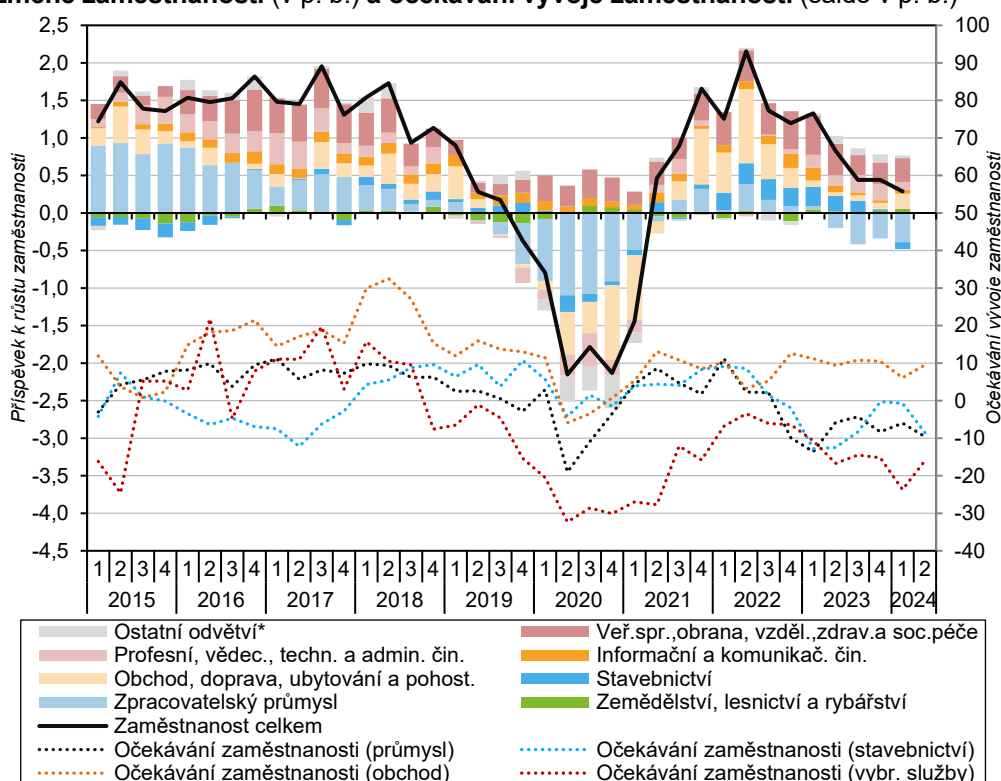
¹² Ty zahrnují např. kulturní, zábavní a rekreační činnosti či služby pro domácnosti (opravy výrobků aj.).

Během 2. čtvrtletí se pesimismus podniků v oblasti zaměstnanosti mírně snížil. Ke zlepšení došlo ve službách i obchodu.

V průmyslu i službách představuje nedostatek pracovníků stále menší bariéru.

Krátkodobá očekávání podniků v ekonomice v oblasti zaměstnanosti se od loňského října zhoršovala a letos v únoru sestoupila nejnižší od vrcholu pandemie (březen 2021). V průběhu 2. čtvrtletí se pesimismus mírně snížil. Negativní očekávání převládala zejména ve službách, kde v tříměsíčním horizontu uvažovalo o propuštění pracovníků 29 % podniků, v průmyslu i stavebnictví okolo 15 %. Situace na úrovni dílčích odvětví v rámci průmyslu i služeb se odlišovala¹³. Dlouhodobě optimistické jsou podniky v obchodu¹⁴. Jediné z hlavních odvětví, kde se očekávání meziročně mírně zlepšila, bylo stavebnictví. Ve srovnání s počátkem letošního roku je patrný pozitivní posun v obchodě i službách (což koresponduje i s oživující spotřebou domácností), zhoršení naopak v průmyslu i stavebnictví. Podíl podniků, pro něž představuje nedostatek pracovní síly jednu z významných růstových bariér¹⁵, se od počátku letošního roku mírně snížil v průmyslu (na 12 %) i službách (8 %), takřka neměnný byl ve stavebnictví (50 %), kde jde o klíčovou bariéru fakticky již posledních pět a půl roku.

Graf č. 13 Celková zaměstnanost (meziročně v %), příspěvky odvětví k meziroční změně zaměstnanosti (v p. b.) a očekávání vývoje zaměstnanosti (saldo v p. b.)

* Těžba a energetika; Peněžnictví a pojišťovnictví; Činnosti v oblasti nemovitostí; Kulturní, zábavní a rekreační činnosti.
Poznámka: Saldo očekávání vyjadřuje rozdíl v p. b. mezi kategoriemi růst versus pokles zaměstnanosti v nejbližších třech měsících. Údaje jsou sezónně očištěny a vztahují se k druhému měsíci daného čtvrtletí.
Zdroj: ČSÚ (národní účty), Eurostat (konjunkturální průzkumy).

Obecná míra nezaměstnanosti mírně rostla. V lednu 2024

Obecná míra nezaměstnanosti¹⁶ reagovala na stagnaci tuzemské ekonomiky jen minimálně. Letos v dubnu dosahovala u mužů 2,3 % a u žen 3,5 %, což jsou v podstatě identické hodnoty jako ve stejném období loňského roku řadící nadále Česko k nejméně zasaženým státům

¹³ Převažující negativní očekávání zaměstnanosti vyjádřily (dle šetření z května 2024) podniky skoro ve dvou třetinách zpracovatelských průmyslových oborů – jak v energeticky náročných (hutnictví, výroba stavebních materiálů, kovodělný, chemický a papírenský průmysl), tak ve strojírenství, elektronickém průmyslu a subdodavatelských oborech pro automobilový průmysl či v řadě vesměs menších oborů, jejichž odbytí závisí z velké části na spotřebě domácností (nábytkářský, oděvní, obuvnický a potravinářský průmysl). Naopak mírně pozitivní výhledy přetrvávaly ve výrobě dopravních prostředků, dále ve farmacii, ostatním průmyslu či opravě a instalaci strojů a zařízení. Ve službách převažovala negativní očekávání ve třech pětinach dílčích odvětví. Nejvíce byla patrná v peněžnictví, ve všech druzích dopravy, dále v kulturních, zábavních a rekreačních činnostech, ve většině administrativních a podpůrných činnostech či v reklamě. Naopak u řady jiných podnikových služeb (právní a účetnické činnosti, architektonické a inženýrské činnosti, pracovní agentury) či v oblasti programování, v kurýrních činnostech, skladování, pohostinství či ubytování podniky očekávaly spíše vyšší zaměstnanost.

¹⁴ Aktuálně zde v tříměsíčním výhledu plánovalo nabírat zaměstnance 16 % firem, propouštět pak 7 %.

¹⁵ Podniky mohly uvést více bariér současně.

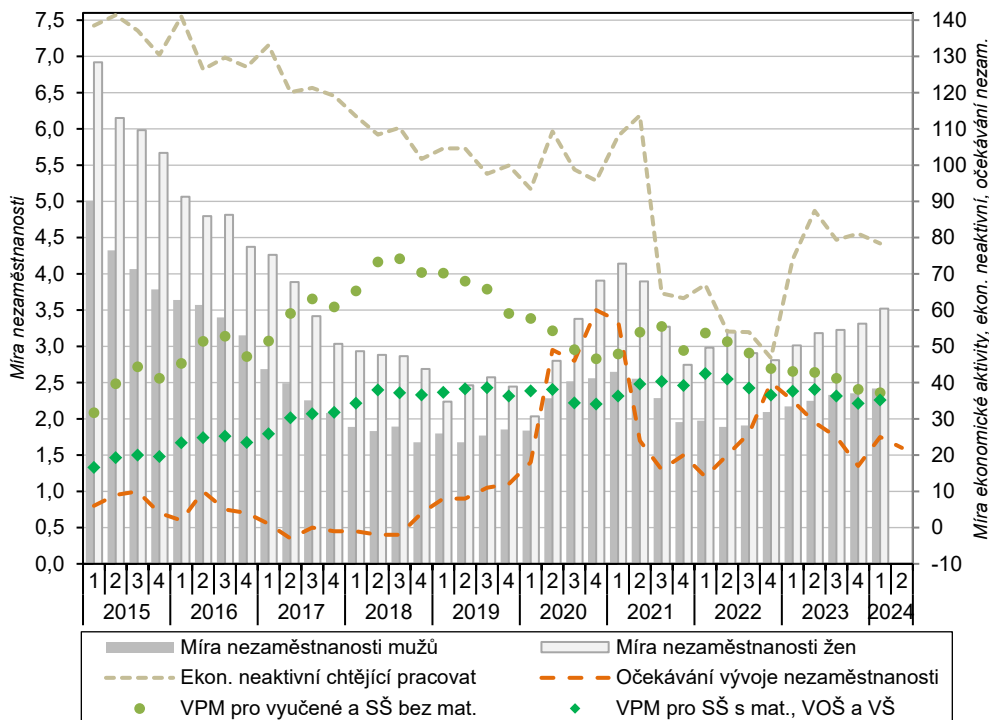
¹⁶ Není-li uvedeno jinak, vycházejí všechny údaje o mírách nezaměstnanosti z VŠPS (dle metodiky ILO) a jsou očištěny o sezónní vlivy.

dosáhla nejvýše za posledních dva a půl roku.

EU¹⁷. Kvartální údaje naznačují nepatrný meziroční růst nezaměstnanosti (+0,1 p. b., na 2,8 % v 1. čtvrtletí 2024), tažený dlouhodobě nezaměstnanými. Ti tvořili v 1. čtvrtletí skoro třetinu všech nezaměstnaných. Ve srovnání s „předcovidovými“ roky se také změnil regionální obraz celkové nezaměstnanosti. Tradičně nejvíce zasažené regiony Severozápad a Moravskoslezsko sice stále vykazují nadprůměrnou nezaměstnanost, ale od ostatních regionů se již výrazněji neodchylují. Meziroční nárůst velikosti potenciální pracovní rezervy (tj. ekonomicky neaktivních osob práci nehledajících), jež probíhal loni, se v 1. čtvrtletí 2024 téměř zastavil (na 78 tis.)¹⁸.

Graf č. 14 Obecná míra nezaměstnanosti (v %, věk 15 až 64 let), ekonomicky neaktivní osoby chtějící pracovat* (v tis.), volná pracovní místa (v tis.) a očekávání vývoje nezaměstnanosti ze strany domácností (v p. b.)**

Pozn.: Míry nezaměstnanosti jsou sezónně očištěny. VPM = volná pracovní místa (stav na konci čtvrtletí)
 *Jde o osoby, které neppracují, aktivně práci nehledají, ale přitom uvádějí, že by chtěly pracovat.
 **Sezónně očištěné saldo očekávání nezaměstnanosti v nejbližších 12 měsících (rozdíl mezi procentuální četností odpovědi domácností, růst a pokles vyjádřený v procentních bodech). Vztahuje se k prostřednímu měsíci daného čtvrtletí.
 Zdroj: ČSÚ (VŠPS, konjunkturální průzkum), MPSV (volná pracovní místa registrovaná na úřadech práce v ČR)

Počet registrovaných volných pracovních míst v ekonomice se meziročně snížil.

Stabilizovanou aktuální situaci na trhu práce potvrzují také údaje o uchazečích o zaměstnání registrovaných na úřadech práce (ÚP). Podíl nezaměstnaných (k celkové populaci 15–64letých, bez sezónního očištění) činil letos na konci dubna 3,7 % (muži 3,4 %, ženy 4,1 %), meziročně posílil o 0,1 p. b. (nepatrný růst nastal i v předchozích letošních měsících). Navzdory velmi příznivému počasí nebyl zatím letos náběh sezónních prací spojen s významnějším růstem nabídky volných pracovních míst prostřednictvím ÚP (na konci

¹⁷ Míra nezaměstnanosti (15 až 74letých) dosáhla v letos v březnu EU 6,0 % (v eurozóně 6,5 %). Meziměsíčně i meziročně se téměř nezměnila, což platí pro muže i ženy, jejichž aktuální nezaměstnanost činila v EU 5,7 %, resp. 6,4 %. Celková nezaměstnanost stagnuje v Unii již zhruba dva roky. Nachází se blízko historického minima a proti roku 2008 je nižší o 1 p. b. Nezaměstnanost v Česku (2,9 %) byla letos v březnu spolu s Polskem nejnižší v EU. Výsadní postavení mělo Česko primárně díky mužům (2,4 %), u žen, kde nezaměstnanost tradičně více kolísá, dosáhly nižší úrovně než v tuzemsku (3,6 %) Polsko, Německo, Malta a Slovinsko. Meziroční pokles celkové nezaměstnanosti nastal v březnu v 11 členských státech Unie – zejména v Řecku (z 11,4 % na 10,2 %), Španělsku (z 12,6 % na 11,7 %) a Itálii (ze 7,9 % na 7,2 %). K významnějšímu zlepšení ale došlo např. i ve Slovinsku (na 3,1 %, o 0,6 p. b.). Naopak v některých severských státech (Švédsko, Finsko a Estonsko) se nezaměstnanost zvýšila až o 2 p. b. a pohybovala se kolem 8 %. Díky zlepšení situace na jižním křídle eurozóny pokračoval v posledních měsících v EU mírný pokles míry nezaměstnanosti mladých (do 25 let) – ta v březnu činila 14,6 %. Meziročně je však nezaměstnanost mladých stále vyšší – v EU (+0,6 p. b.). Nejvíce vzrostla v severských státech (zejména ve Finsku – z 14,2 % na 21,4 %), ale i v Bulharsku či Maďarsku. Česko naopak patřilo do šesti zemí, v nichž byl zaznamenán příznivý vývoj (z 10,3 % na 6,8 %). Nižší nezaměstnanost mezi mladými mělo aktuálně v Unii jen Německo (5,8 %). Naopak více než 20% míra sužovala hned sedm členských zemí – zejména Španělsko (27 %) a Švédsko

¹⁸ Pouze necelá pětina z tohoto počtu je ovšem schopna nastoupit bezprostředně do práce. Významnou část pracovních rezerv totiž tvoří studenti a ženy na rodičovské dovolené.

dubna 268 tis.¹⁹). Ta tak pátý měsíc v řadě za celkovým počtem uchazečů o práci (280 tis.) lehce zaostávala. Počet registrovaných volných míst se meziročně mírně snížil, a to vesměs napříč kvalifikačními třídami. Obavy lidí z růstu nezaměstnanosti (vyjádřené v rámci konjunkturálních šetření) se letos v květnu pohybovaly blízko dlouhodobého průměru a meziročně se mírně snížily.

Meziroční růst průměrných mezd zvolňoval, což souviselo s přetrvávajícím slabým výkonem ekonomiky.

V 1. čtvrtletí dosáhla průměrná hrubá měsíční nominální mzda zaměstnance v národním hospodářství 43 941 korun. Meziročně vzrostla o 7,0 %, tedy srovnatelně jako na konci loňského roku. Ve srovnání s většinou loňského roku je však patrné, že meziroční růst mezd zpomaluje. Očištěná mzda byla v 1. čtvrtletí 2024 mezikvartálně vyšší o 1,7 % a podobné tempo bylo vykázáno čtvrtý kvartál v řadě. Mzdový růst v ekonomice tlumila silící potřeba úspor v rozpočtové sféře i rostoucí počet zahraničních pracovníků ze „třetích zemí“. Ti nezřídka pracují na nízkokvalifikovaných pozicích a jejich výdělků tudíž zpravidla nedosahují úrovně občanů ČR. Naopak ve směru růstu nominální mzdy stále působila dosud relativně vysoká poptávka podniků po pracovní síle v některých odvětvích či zvýšený tlak zaměstnanců pramenící i z napjatých rodinných rozpočtů vlivem doznívajícího vysokého růstu cen některých položek spotřebního koše. Dynamičtější mzdový růst v řadě odvětví umožňovala i přetrvávající vysoká míra zisku podniků.

Pokles reálné mzdy v ekonomice se po devíti čtvrtletích letos zastavil. Kupní síla průměrné mzdy odpovídala počátku roku 2018.

Díky razantnímu zpomalení meziročního tempa spotřebitelských cen došlo v 1. čtvrtletí k očekávanému nastartování růstu reálné mzdy (+4,8 %). K němu došlo po předchozích devíti kvartálech, kdy se kupní síla průměrných zaměstnaneckých výdělků meziročně snižovala²⁰. Reálná hrubá mzda je aktuálně srovnatelná s 1. čtvrtletím 2018, od té doby průměrná nominální mzda (po sezónním očištění) a inflace vzrostly shodně v úhrnu o 44 %. V kupní síle mezd se letos negativně projevilo mírné zvýšení daňového zatížení práce (např. znovuzavedení zaměstnaneckých odvodů na nemocenské pojištění) schválené jako součást vládního konsolidačního balíčku.

Relativně nejvíce se zvýšily mzdy ve zdravotní a sociální péči.

Růst nominálních mezd byl v 1. čtvrtletí výrazněji diferencovaný. Relativně nejvíce si v průměru polepšili zaměstnanci ve zdravotní a sociální péči (+11,1 % meziročně). Dvojciferný růst mezd nastal z hlavních odvětví ještě v administrativních a podpůrných činnostech a také v oblasti hospodaření s vodou a odpady – v obou případech se ale jedná o nízkovýdělková odvětví. To platí i pro ubytování, stravování a pohostinství, kde rychle se zotavující cestovní ruch pomohl nejen ke svižnému růstu průměrné mzdy (8,9 %), ale i k vyššímu počtu zaměstnanců (o 6,6 %). Rychleji než v celé ekonomice rostly mzdy v dopravě a skladování (9,2 %), těžebním (9,5 %) i zpracovatelském průmyslu (8,1 %) a ve stavebnictví (7,6 %). Vždy to ale bylo „vykoupeno“ redukcí zaměstnanosti (např. ve strojírenství, na které dopadlo významné snížení investiční aktivity v ekonomice, ubylo meziročně více než 3 % zaměstnanců). Naopak v obchodu či profesních, vědeckých a technických činnostech byl lehce nadprůměrný mzdový růst doprovázen i mírným zvýšením zaměstnanosti. Absolutně nejvíce si polepšili zaměstnanci v informačních a komunikačních činnostech (+5,5 tis. měsíčně) a jejich průměrná mzda (84,3 tis. korun) převýšila již skoro dvojnásobně úroveň v celé ekonomice. Vysokou úroveň výdělků si stále drží i peněžnictví a pojišťovnictví (79 tis.), avšak relativní tempo jejich růstu, stejně jako u zaměstnanosti, za oblastí IT v posledních letech spíše zaostává.

Vyšší mzdový růst v dopravě, průmyslu i stavebnictví byl doprovázen redukcí počtu zaměstnanců.

Podprůměrný mzdový růst v odvětvích s významnou rolí státu

Slabý mzdový růst letos zaznamenala energetika²¹ (3,9 %), což je způsobeno mimořádně vysokou loňskou základnou danou vyplacením mimořádných odměn. Úroveň mezd zde i tak letos překonala hladinu např. ve finančnictví. Nízký mzdový růst

¹⁹ Ne všechny nabídky volných pracovních pozic v evidenci ÚP lze ale považovat za aktuální. Pouze 122 tis. z celkového počtu míst (269 tis.) bylo na konci 1. čtvrtletí 2024 inzerováno méně než půl roku. Počet volných pracovních míst (na základě šetření v podnicích) na experimentální bázi zjišťuje od roku 2020 i ČSÚ. V 1. čtvrtletí 2024 byl takto odhadnut počet míst v ČR na 105 tis. Jejich četnost se po mírném poklesu ve 2. pololetí 2023 aktuálně meziročně zvýšila o 5 %. K růstu přispěly zejména obchod, administrativní a podpůrné činnosti a zdravotní a sociální péče, k úbytku míst došlo naopak především ve zpracovatelském průmyslu.

²⁰ V mezikvartálním vyjádření se pokles reálné mzdy zastavil již ve 2. čtvrtletí 2023.

²¹ Zahnuje výrobu a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu.

přetrvával více než dva roky.

nastal i ve většině odvětví s významnou rolí státu²² – ve vzdělávání či veřejné správě, v obraně a sociálním zabezpečení dokonce tento růst ani nepředčil tempo inflace. Málo se „přidávalo“ i ve váhově méně významném odvětví činností v oblasti nemovitostí (2,3 %). Šlo o jediné z hlavních odvětví, v němž mzdový růst významně zaostal za vývojem počtu zaměstnanců (+4,4 %).

Relativně nejvíce vzrostla průměrná mzda ve Středočeském a Plzeňském kraji.

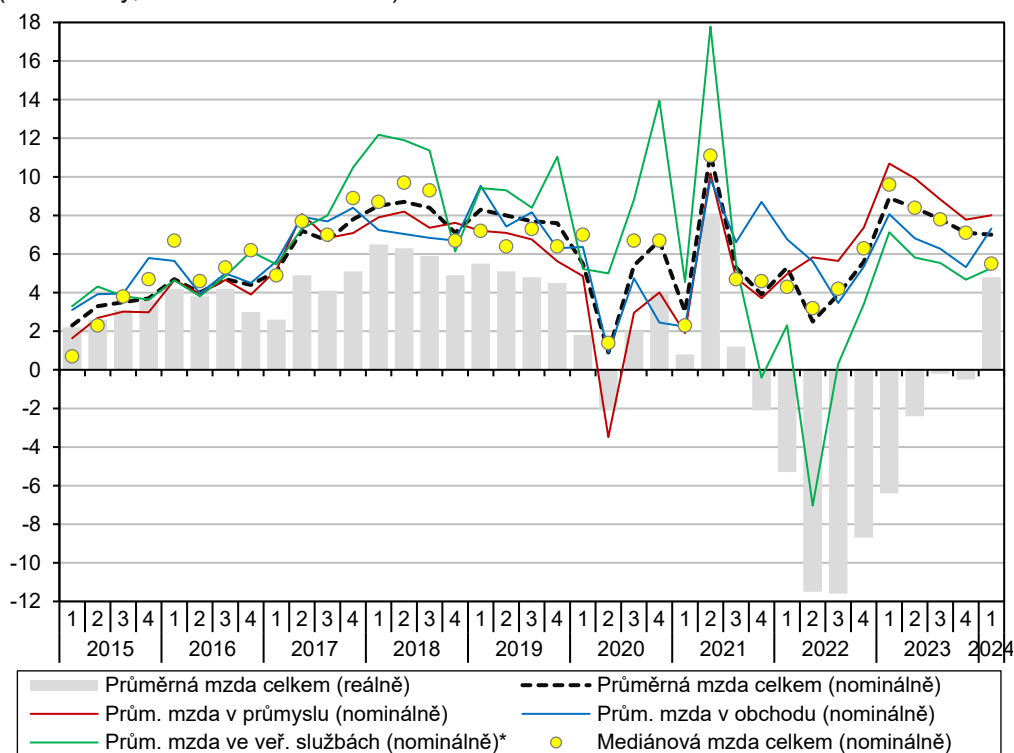
Mzdový růst se v 1. čtvrtletí mezi kraji pohyboval od 6,2 % (Praha) do 7,6 % (Středočeský a Plzeňský kraj). Z pohledu úrovně průměrné mzdy je rozpětí krajů dlouhodobě beze změn – mzda v Praze (56,4 tis. korun) aktuálně převyšuje mzdu v Karlovarském kraji (37,1 tis. korun) zhruba o polovinu. Karlovarskému kraji zatím nepomohlo oživení turismu, celková mzda zde letos vzrostla meziročně o podprůměrných 6,9 %.

Ženám vzrostl mzdový medián více než mužům. Celkové mzdové diference se snížily.

Medián mezd se v 1. čtvrtletí zvýšil meziročně o 5,5 % (na 36,7 tis. korun měsíčně). Mírně vyšším tempem rostl u žen (+5,9 %). Mezera prostřední výše výdělků mezi pohlavími se tak meziročně snížila o 0,8 p. b., na stále však významných 14,5 % (u nízkovýdělkových pracovníků – v nejnižším decilu – však ženy pobíraly oproti mužům již jen o 4,8 % méně). Mzdová distribuce se celkově snížila, neboť horní mzdový decil meziročně narostl o 5,8 %, dolní decil ovšem o 11,7 % (projevil se např. svižný růst mezd v oblastech spojených s cestovním ruchem či mezd agenturních pracovníků, obecně i zrychlení navýšení hranice minimální mzdy).

Graf č. 15 Průměrná nominální i reálná mzda a produktivita práce

(roční úhrny, meziroční změna v %)

*Zahrnuje odvětví s významnou rolí vládního sektoru: Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení; Vzdělávání; Zdravotní a sociální péče; Kulturní, zábavní a rekreační činnosti.

**Vyjadřuje HDP (ve stálých cenách) vztahený na 1 pracovníka (ve fyzických osobách)
Zdroj: ČSÚ

²² Pro zjednodušení zahrnuje odvětví Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení; Vzdělávání; Zdravotní a sociální péče; Kulturní, zábavní a rekreační činnosti.